

Napajedla – v údolí pramenů

Přírodní a archeologické zajímavosti údolí bezejmenného potoka

Přírodní podmínky

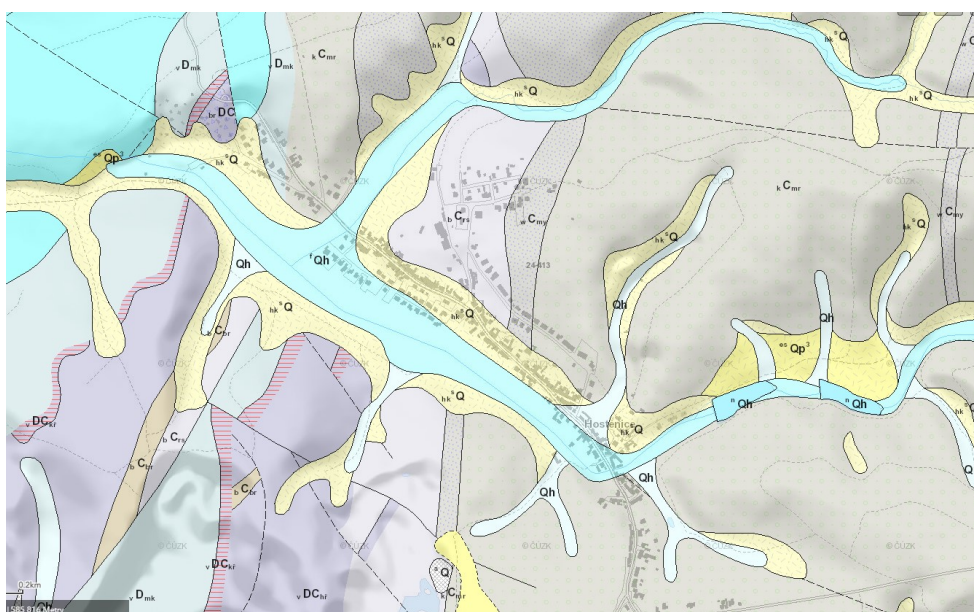
Nacházíte se v údolí pravostranného přítoku Hostěnického potoka, v lokalitě Napajedla, která je významná z hlediska zásobování obce pitnou vodou a je tedy příležitost se dozvědět něco o geologických a hydrogeologických podmínkách obce.

Geomorfologie

Podle geomorfologického členění území ČR (Demek a kol., 2006) spadají Hostěnice do okrsku IID-3C-7 Mokrá vrchovina, která je součástí podcelku IID-3C Konická vrchovina, ta spadá pod celek IID-3 Drahanská vrchovina, oblasti IID Brněnská vrchovina, subprovincie II Českomoravské provincie Česká vysočina.

Geologie

Geologická mapa okolí Hostěnic je uvedena na obr. 1.

Obr. 1: Geologická mapa okolí Hostěnic

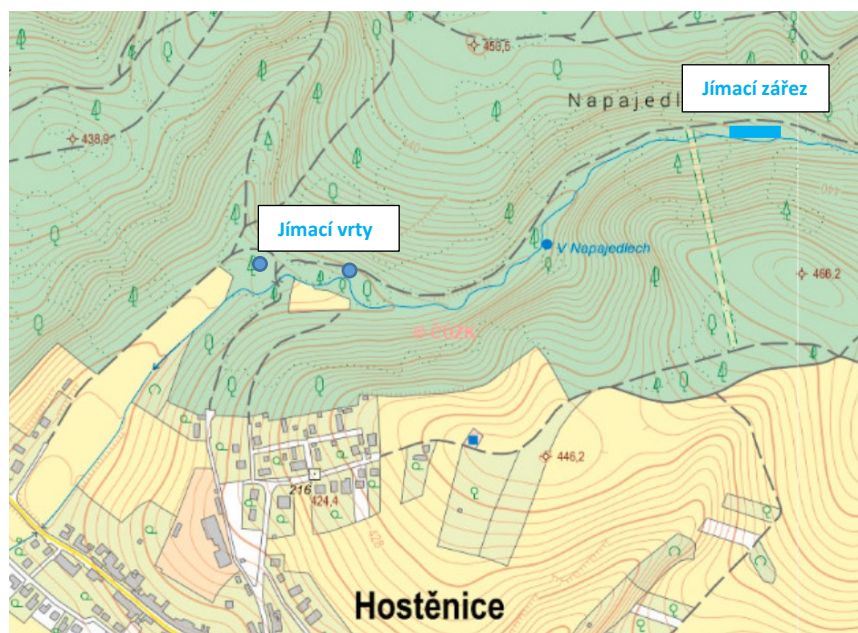
Nejstaršími horninami v okolí Hostěnic jsou devonské vápence, které vystupují na povrch jihozápadně a západně od Hostěnického potoka. Jde o šedé a šedomodré plochy s označením D a DC. Nad nimi je vyvinuto mladší souvrství spodního karbonu (kulmu), které vystupuje na povrch severovýchodně a jižně od Hostěnického potoka a jde především o břidlice, droby a slepence (označeny C). Severně od Hostěnic je známo i drobné ložisko vápenců, tektonicky vklíněné mezi kulmské horniny. Nejmladší Nejmladší geologické útvary jsou označeny jako Q a jde o čtvrtohorní (kvartérní) sedimenty údolních niv toků (Qh, modře) a svahové sedimenty (Q, žlutě), případně sprašové hlíny Qp (nad oběma rybníky).

Hydrogeologie

Většina území obce (tam, kde se vyskytují kulmské droby, břidlice, případně slepence) náleží do hydrogeologického rajónu 6620 Kulm Dražanské vrchoviny. V oblasti výskytu vápenců jde o jiný rajón, ale využití podzemní vody v něm je poněkud problematické a v Hostěnicích neprobíhá. V údolí jsou přítomny dva zvodnělé horizonty – mělký a hlubší. Mělký oběh podzemní vody je vázán na kvartérní sedimenty, případně na zóny povrchového rozpojení kulmských hornin, hlubší na puklinový systém kulmských břidlic. V jímacích vrtech v údolí, které byly vybudovány v r. 2013 byla naražená hladina podzemní vody od 21 m do 56 m pod terénem a vystoupala do úrovně až 3,65 m pod terénem.

Vodní zdroje

V údolí bezejmenného potoka jsou lokalizovány 3 zdroje pitné vody. Dva z nich jsou vertikální vrtané studny o hloubce až 75 m, vybudované po r. 2000, třetí je systém mělkých jímacích zářezů v závěrné části údolí vybudovaný v 1. polovině 20. století, který byl po dlouhou dobu jediným zdrojem kvalitní pitné vody pro obec. V současné době se tento zdroj nevyužívá, zejména z důvodu bakteriálního znečištění. V jižním svahu nad potokem najdeme studánku „V Napajedlech“. Nejde o přirozený vývěr podzemní vody, ta vytéká z porušené betonové trubky, která byla v minulosti součástí systému jímání mělké podzemní vody.

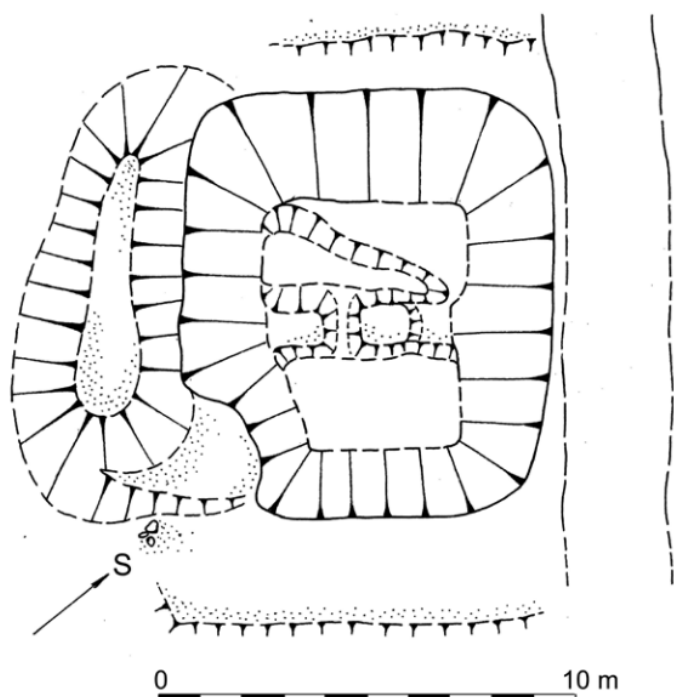
Obr. 2: Lokalizace jímacích objektů

Archeologické zajímavosti

V severozápadním svahu údolí bezejmenného potoka lokalizoval archeolog P. Kos (2013) reliktory vrcholně středověkých vápenců, které nazval „V Srdci I“ a „V Srdci II“. Středověké pece dokumentují výrobu páleného vápna ve 13. až 14. století, patrně za vlády Václava II. a následně pánů z Pozořic (Vildenberka). V jejich severním sousedství se dají najít dva menší svahové lomy na vápenec s nepatrnými pozůstatky drobné vápenické pece zbudované nejspíše až v raném novověku. Západní lůmek je menší, s jednoduchým odvalem a leží v blízkosti vápenice „V Srdci

II“. Východní dobývka však obsahuje i nápadné kamenité odvaly dokládající ruční výrobu štěrku na cestářské účely.

Lokalita I je objekt rozměrné pece obdélného tvaru zahlouben do svahových hlín. Severně od pece směřuje kolmo na návrší lesní cesta, z které pochází početnější kusy šedého vápence a zlomky vypálené hlíny. V předpecí je patrná terasovitá úprava, snad cesta, s drobnou koncentrací uhelného prachu a vápencových nedopalů, již lze na základě nalezených zlomků keramické nádoby spojit s přelomem 18. a 19. století. Objekt byl patrně využit k milířování vápna ještě v době, kdy náležely Hostěnice pozořickému velkostatku Lichtensteinů.

Obr. 3: Náčrt středověké vápenice (lokalita „V Srdci I“), autor P. Kos

Lokalita II je mohutná obdélníková jáma zahloubená do pravostranného svahu žlíbku v hlinitých svahovinách. Po stranách peciště a předpecí mohutné hliněné odvaly s náznakem okružní cesty a prohlubní po „exploataci“ hlíny. Kolem předpecí prochází liniový výkop s jednostranným odvalem, který je nepochybně obranným pěchotním okopem z období druhé světové války. Díky úpravám nelze vyloučit sekundární využití objektu v 18.-19. století jako raně novověké vápenické milířiště a roku 1945 stanoviště pro válečnou techniku – např. transportér, dělo či tank.

Obr. 4: Lokalita „V Srdci II“

Autoři textu: R. Kloza, P. Kos

Autor fotografií: P. Kos